

Decizia nr. 224/ 4 aprilie 2017

referitoare la excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 335 alin. (1) din Codul penal și art. 6 pct. 6 teza a doua din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 privind circulația pe drumurile publice

Emitent: Curtea Constituțională

Publicată în: Monitorul Oficial nr. 427 din 9 iunie 2017

Valer Dorneanu	- președinte
Marian Enache	- judecător
Petre Lăzăroiu	- judecător
Mircea Ștefan Minea	- judecător
Daniel Marius Morar	- judecător
Mona-Maria Pivniceru	- judecător
Simona-Maya Teodoroiu	- judecător
Varga Attila	- judecător
Simina Popescu-Marin	- magistrat-asistent

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 6 pct. 6 teza finală din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 privind circulația pe drumurile publice, excepție ridicată de reprezentantul Ministerului Public în Dosarul nr. 2.360/312/2015 (405/2016) al Curții de Apel București - Secția I penală și care formează obiectul Dosarului nr. 381D/2016 al Curții Constituționale.

2. Dezbaterile au avut loc în ședința publică din 23 martie 2017, cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Marinela Mincă, și au fost consemnate în încheierea de ședință din acea dată, când, în temeiul dispozițiilor art. 57 și art. 58 din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, Curtea a amânat pronunțarea pentru data de 4 aprilie 2017, când a pronunțat prezenta decizie.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, reține următoarele:

3. Prin Încheierea din 3 martie 2016, pronunțată în Dosarul nr. 2.360/312/2015 (405/2016), Curtea de Apel București - Secția I penală a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 6 pct. 6 teza finală din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 privind circulația pe drumurile publice. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de procurorul de ședință, cu prilejul soluționării apelului împotriva Sentinței penale nr. 871 din 21 noiembrie 2015, pronunțate de Judecătoria Slobozia într-o cauză având ca obiect conducerea unui tractor pe drumurile publice fără a deține permis de conducere.

4. În motivarea excepției de neconstituționalitate, autorul acesteia susține, în esență, că prevederile legale criticate sunt neconstituționale, întrucât exclud tractoarele din categoria autovehiculelor, și, în aceste condiții, fapta de a conduce un tractor pe drumurile publice, fără a deține permis de conducere, nu constituie infracțiune. Prevederile art. 6 pct. 6 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 precizează, în totală contradicție cu întreaga legislație rutieră, că tractorul nu constituie "autovehicul" în sensul legii. În atare situație, dispozițiile art. 335 din Codul penal, potrivit cărora "Conducerea pe drumurile publice a unui autovehicul ori a unui tramvai de către o persoană care nu posedă permis de conducere se pedepsește cu închisoarea de la unu la 5 ani" nu permit sancționarea unei persoane care nu deține permis de conducere pentru un tractor pe care îl conduce pe drumurile publice. De asemenea apreciază

că prevederile legale criticate sunt neconstituționale, în condițiile în care dispozițiile art. 20 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 prevăd foarte clar că, pentru tractor agricol sau forestier, posesorul este obligat să dețină permis de conducere, să urmeze cursurile de calificare, să îndeplinească condițiile medicale pe care legislația le pretinde oricărei persoane ce dorește să conducă pe drumurile publice un autovehicul. Or, în atare condiții, este firesc ca o persoană care nu deține permis de conducere pentru un tractor, pe care îl conduce pe drumurile publice, să poată fi trasă la răspundere penală pentru infracțiunea prevăzută de art. 335 din Codul penal. Consideră că, în măsura în care interpretarea este alta, iar practica instanțelor judecătorești până în momentul de față, cel puțin la nivelul Curții de Apel București - Secția I penală, este consecventă în a considera că fapta de a conduce un tractor pe drumurile publice, fără permis de conducere, nu constituie infracțiune, prevederile legale criticate sunt neconstituționale, pentru că încalcă prevederile art. 1 alin. (3) și art. 53 din Constituție. Or, în cazul de față, o astfel de permisiune nu este justificată de motive obiective și nici proporționale, fiind încălcate și prevederile art. 16 din Constituție referitoare la egalitatea cetățenilor în fața legii. Astfel, în situația conducerii unui tractor fără permis de conducere, fapta nu constituie infracțiune, dar constituie infracțiune părăsirea locului accidentului de către cel care conduce un tractor implicat într-un accident, conducerea pe drumurile publice a unui tractor de către o persoană care se află sub influența băuturilor alcoolice. Pe de altă parte, textul legal criticat este neconstituțional, pentru că el creează o discriminare față de cei care dețin permise de conducere, în acest sens fiind și prevederile din anexa la actul normativ, elocvente în sensul că pentru categoria tractoare se emite permis cu mențiunea TR. De asemenea consideră că dispozițiile art. 6 pct. 6 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 și art. 335 din Codul penal, interpretate în lumina practicii judiciare a Curții de Apel București, sunt neconstituționale și în raport cu prevederile art. 124 și art. 131 din Constituție.

5. Se arată că ar fi inadmisibil a se sancționa conducerea pe drumurile publice a unui autovehicul fără a deține permis de conducere, dar să se permită conducerea pe drumurile publice a unui tractor fără a deține permis de conducere, în condițiile în care potrivit celor comunicate de Inspectoratul General al Poliției Române - Direcția Rutieră rezultă că în cursul anului 2014 au existat 170 de accidente rutiere în care au fost implicate tractoare soldate cu 16 persoane decedate, 70 persoane rănite grav și 137 persoane rănite ușor.

6. Curtea de Apel București - Secția I penală apreciază că art. 6 pct. 6 teza a II-a din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 este neconstituțional, întrucât încalcă art. 22 alin. (1) din Constituție. Curtea constată lipsa unei viziuni unitare în reglementarea situației autotractoroarelor cuprinsă în Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002, inadvertență ce atrage după sine încălcarea dispozițiilor art. 22 alin. (1) din Constituție, dar și ale art. 335 din Codul penal. Rațiunea acestei ordonanțe de urgență constă în reglementarea circulației pe drumurile publice a vehiculelor, pietonilor și a celorlalte categorii de participanți în vederea asigurării normalei desfășurări a unei activități a indivizilor în concordanță cu evoluția tehnică a societății, asigurându-se în același timp respectarea și a celorlalte valori sociale protejate de lege, nu doar a drepturilor la liberă circulație, dar și a dreptului de proprietate și a dreptului la integritate fizică și psihică a persoanelor. În cazul în care nu ar exista o astfel de reglementare, circulația pe drumurile publice ar fi haotică, punând în grav pericol integritatea persoanelor și bunurilor. În acest sens, legiuitorul a instituit prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 reglementări specifice. Pornind de la o tehnică de redactare a actelor normative specifică dreptului anglo-saxon și care, datorită bunelor sale rezultate, a început să fie uzitată și în legislația românească, pentru a se evita disputele doctrinare și jurisprudențiale sterile, legiuitorul român, prin art. 6 din actul normativ sus-amintit, a definit înțelesul unor termeni utilizați în cuprinsul actului normativ. Problema deosebită o ridică teza a doua din articolul criticat ca neconstituțional, respectiv "vehiculele care se deplasează pe șine, denumite tramvaie, precum și tractoarele agricole sau forestiere nu sunt considerate autovehicule". Astfel, prin

intermediul art. 6 din ordonanța de urgență, care ar trebui să definească doar termeni utilizați în cuprinsul actului normativ, se scot practic de sub reglementarea legislației penale raporturile de conflict în care pot intra conductorii vehiculelor sus-amintite. În mod cu totul surprinzător, la art. 20 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 se revine asupra problematicii scoaterii tractoarelor din categoria autovehiculelor și se instituie obligația de posedare a permisului de conducere, în speța de față a categoriei Tr - tractoare agricole sau forestiere.

7. În aceste condiții apreciază că art. 6 pct. 6 teza a doua din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 este neconstituțional prin prisma încălcării art. 22 alin. (1) și art. 23 alin. (12) din Constituție, în măsura în care poate fi interpretat că persoanele care conduc tramvaie, tractoare agricole sau forestiere nu pot fi subiecți activi ai infracțiunii prevăzute de art. 335 din Codul penal și implicit, art. 336 și art. 337 din Codul penal.

8. Potrivit prevederilor art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, încheierea de sesizare a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

9. Guvernul apreciază că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată, reținând că dispozițiile legale criticate definesc expresiile și termenii utilizați în cadrul aceluiași act normativ. Definirea unor noțiuni legale este o atribuție exclusivă a legiuitorului. Interpretarea reglementărilor aparține organelor statului chemate să aplice acele dispoziții legale, iar partea are posibilitatea de a invoca toate argumentele pertinente pentru a susține o anumită modalitate de interpretare care să fie conformă cu dispozițiile legale. Raportat la dispozițiile cuprinse în art. 22 alin. (1) din Legea fundamentală, criticile de neconstituționalitate nu pot fi reținute, deoarece această garanție constituțională este asigurată în mod indirect și de legea penală română care ocrotește viața, integritatea fizică și psihică a persoanelor, incriminând și sancționând orice faptă care aduce atingere în mod direct acestor valori. Cu privire la încălcarea prevederilor art. 23 alin. (12) din Legea fundamentală, critica de neconstituționalitate nu poate fi susținută, având în vedere că atât Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002, prin cap. VI și cap. VII, cât și Legea nr. 286/2009, în Partea specială, titlul VII, cap. II prevăd sancțiunile legale în cazul nerespectării obligațiilor privind circulația pe drumurile publice. În cauză nu se pune problema neconstituționalității dispozițiilor legale criticate de către autorul excepției, ci este vorba de o problemă de interpretare și aplicare a acestora, în raport cu situația de fapt ce urmează a fi reținută de către instanța judecătorească.

10. Președinții celor două Camere ale Parlamentului și Avocatul Poporului nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepțiilor de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, punctul de vedere al Guvernului, raportul întocmit de judecătorul-raportor, concluziile procurorului, prevederile legale criticate, raportate la dispozițiile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

11. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

12. Obiectul excepției de neconstituționalitate, astfel cum este reținut în dispozitivul încheierii de sesizare, îl constituie prevederile "art. 6 pct. 6 teza finală" din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 privind circulația pe drumurile publice. Din examinarea considerentelor încheierii de sesizare, a concluziilor autorului excepției de neconstituționalitate și a opiniei instanței judecătorești asupra excepției de neconstituționalitate și având în vedere că aceasta a fost invocată într-o cauză al cărei obiect este sancționarea pentru săvârșirea infracțiunii de conducere a unui vehicul fără permis de conducere, prevăzută de art. 335 alin. (1) din Codul penal, Curtea reține că, în realitate, criticile de neconstituționalitate vizează atât prevederile art. 335 alin. (1) din Codul penal, cât și cele ale art. 6 pct. 6 teza a doua din

Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 670 din 3 august 2006, modificate prin art. I pct. 1 din Ordonanța Guvernului nr. 21/2014 pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 195/2002 privind circulația pe drumurile publice, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 635 din 29 august 2014. Prin urmare, Curtea Constituțională va examina constituționalitatea acestor prevederi legale, care au următorul cuprins:

- Art. 335 alin. (1) din Codul penal: "Conducerea pe drumurile publice a unui autovehicul ori a unui tramvai de către o persoană care nu posedă permis de conducere se pedepsește cu închisoarea de la unu la 5 ani.";

- Art. 6 pct. 6 teza a doua din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002: "În sensul prezentei ordonanțe de urgență, expresiile și termenii de mai jos au următorul înțeles: [...]"

6. [...] Vehiculele care se deplasează pe șine, denumite tramvaie, precum și tractoarele agricole sau forestiere nu sunt considerate autovehicule.";

13. În opinia autorului excepției, prevederile legale ce formează obiectul excepției contravin dispozițiilor din Constituție cuprinse în art. 1 alin. (3) privind trăsăturile statului român, art. 16 privind egalitatea în drepturi, art. 22 privind dreptul la viață și la integritate fizică și psihică, art. 53 privind restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți, art. 124 privind înfăptuirea justiției și art. 131 privind rolul Ministerului Public.

14. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea reține că prevederile art. 6 pct. 6 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 stabilesc înțelesul noțiunii de "autovehicul" care include "orice vehicul echipat cu motor de propulsie, utilizat în mod obișnuit pentru transportul persoanelor sau mărfurilor pe drum ori pentru tractarea, pe drum, a vehiculelor utilizate pentru transportul persoanelor sau mărfurilor". Teza a doua a art. 6 pct. 6 din ordonanța de urgență criticată în prezenta cauză prevede, în mod expres, că "Vehiculele care se deplasează pe șine, denumite tramvaie, precum și tractoarele agricole sau forestiere nu sunt considerate autovehicule." Această soluție legislativă este rezultatul modificării și completării Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 195/2002 prin art. I pct. 1 din Ordonanța Guvernului nr. 21/2014 pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 195/2002, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 635 din 29 august 2014, prin care s-au transpus în legislația națională unele dintre prevederile Directivei 2006/126/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 20 decembrie 2006 privind permisele de conducere, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, seria L, nr. 403 din 30 decembrie 2006, cu modificările și completările ulterioare.

15. Astfel, Curtea observă că prevederile art. 4 alin. (4) din Directiva 2006/126/CE stabilesc înțelesul noțiunii "autovehicul" ca fiind orice vehicul cu motor, utilizat în mod obișnuit pentru transportul persoanelor sau mărfurilor pe drum sau pentru tractarea, pe drum, a vehiculelor utilizate pentru transportul persoanelor sau mărfurilor. Acest termen include troleibuzele, adică vehiculele conectate la o linie electrică și care nu circulă pe șine.

16. În același timp, Curtea observă că prevederile art. 4 alin. (4) teza finală din Directivă stabilesc că "autovehiculul" "nu include tractoarele agricole sau forestiere". De asemenea, potrivit art. 4 alin. (4) din Directiva 2006/126/CE "tractorul agricol sau forestier" înseamnă "orice vehicul cu motor, care circulă pe roți sau pe șenile, având cel puțin două axe, a cărui principală funcție constă în puterea sa de tracțiune, conceput în special pentru a trage, a împinge, a transporta sau a acționa anumite scule, utilaje sau remorci utilizate în exploatarea agricolă sau forestieră și a cărui utilizare pentru transportul pe drum al persoanelor sau al mărfurilor sau pentru tractarea, pe drum, a vehiculelor utilizate pentru transportul persoanelor sau al mărfurilor nu este decât o funcție secundară".

17. Din examinarea conținutului normativ al Directivei menționate, Curtea observă că acesta nu cuprinde norme cu caracter penal, ci reglementări referitoare la modelul de permis de conducere, recunoașterea reciprocă a permiselor de conducere eliberate în statele membre,

unele măsuri împotriva falsificării, categorii, definiții și vârste minime, condiții și restricții ale conducătorilor auto, etapele progresive și echivalările dintre categorii, eliberarea, valabilitatea și reînnoirea permiselor de conducere, adaptarea la progresul științific și tehnic, comitetul pentru permise de conducere, examinatorii, schimbarea, retragerea, înlocuirea și recunoașterea permiselor de conducere, reședința obișnuită, echivalări între permisele de model necomunitar, reexaminarea, asistența reciprocă. Potrivit preambulului Directivei 2006/126/CE, normele privind permisele de conducere sunt elemente esențiale ale politicii comune în domeniul transporturilor și contribuie la îmbunătățirea siguranței rutiere. De asemenea, în cuprinsul preambulului, se reține că definițiile categoriilor ar trebui să reflecte într-o mai mare măsură caracteristicile tehnice ale vehiculelor respective și aptitudinile necesare pentru conducerea unui vehicul.

18. O parte dintre prevederile acestei Directive au fost transpuse în legislația națională prin Ordonanța Guvernului nr. 21/2014 pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 195/2002. Astfel, potrivit Notei de fundamentare a Ordonanței Guvernului nr. 21/2014, constatând faptul că definiția "tractorului" din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 prezintă o valență extinsă față de înțelesul indicat prin Directiva 2006/126/CE, precum și faptul că definiția "tractorului agricol sau forestier" nu este în mod adecvat transpusă, legiuitorul delegat, în conformitate cu art. 148 din Constituție, a considerat că "se impune revizuirea modului de transpunere a acestor termeni pentru a asigura claritate și coerență în vederea atingerii scopului prevăzut de Directiva 2006/126/CE".

19. Prin urmare, în acord cu prevederile art. 4 alin. (4) din Directiva 2006/126/CE, soluția legislativă cuprinsă în prevederile art. 6 pct. 6 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002, în prezent în vigoare, exclude tractoarele agricole sau forestiere din categoria autovehiculelor.

20. De asemenea, Curtea reține că, prin prevederile art. 6 pct. 30 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002, se stabilește că "tractor agricol sau forestier" este "orice vehicul cu motor, care circulă pe roți sau pe șenile, având cel puțin două axe, a cărui principală funcție constă în puterea sa de tracțiune, conceput în special pentru a trage, a împinge, a transporta ori a acționa anumite echipamente, utilaje sau remorci utilizate în exploatarea agricolă ori forestieră și a cărui utilizare pentru transportul pe drum al persoanelor sau al mărfurilor ori pentru tractarea, pe drum, a vehiculelor utilizate pentru transportul persoanelor sau al mărfurilor nu este decât o funcție secundară. Sunt asimilate tractorului agricol sau forestier vehiculele destinate efectuării de servicii ori lucrări, denumite mașini autopropulsate;". Totodată, în cuprinsul Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 195/2002, termenul "tractor" se înlocuiește cu expresia "tractor agricol sau forestier", potrivit art. I pct. 35 lit. a) din Ordonanța Guvernului nr. 21/2014.

21. Sub acest aspect, Curtea constată că definirea prin normele legale evocate a noțiunilor de "autovehicul" sau "tractor agricol sau forestier" este o atribuție exclusivă a legiuitorului, care a înțeles să le acorde o anumită semnificație juridică, fără ca aceasta să fie contrară dispozițiilor sau principiilor Constituției.

22. Totodată, din examinarea cuprinsului Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 195/2002, Curtea reține că acest act normativ cuprinde reglementări distincte referitoare la tractoarele agricole sau forestiere. În acest sens sunt, spre exemplu, dispozițiile art. 8, art. 22 alin. (1), (4), (6), art. 23, art. 78 alin. (1), art. 80 alin. (1), art. 97 alin. (3), art. 99 alin. (1) pct. 4, 12, art. 100 alin. (1) pct. 5, 6, 7, 13, art. 101 alin. (1) pct. 1, 4, 10, 11, art. 102 alin. (1) pct. 20, 29, art. 111 alin. (4), art. 119 și lit. p) din anexa nr. 1 la ordonanță. Din examinarea prevederilor cuprinse în Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 referitoare la tractoarele agricole sau forestiere rezultă cu claritate unele obligații pe care le au conducătorii unor asemenea vehicule, relevantă în acest sens fiind obligația de deținere a unui permis de conducere pentru această categorie [a se vedea art. 23 coroborat cu lit. p) din anexa nr. 1 la Ordonanța de urgență a

Guvernului nr. 195/2002]. Astfel, Curtea observă că Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 nu instituie sancțiuni contravenționale, pentru încălcarea obligației de deținere a permisului pentru conducerea pe drumurile publice a unui tractor agricol sau forestier. De asemenea, Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 nu mai cuprinde, în prezent, nici norme privind infracțiunile și pedepsele. Acestea au fost abrogate potrivit art. 121 pct. 1 și 3 din Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal și se regăsesc, în prezent, în titlul VII "Infracțiuni contra siguranței publice", cap. II "Infracțiuni contra siguranței circulației pe drumurile publice" din Codul penal.

23. Pe de altă parte, Curtea reține că dispozițiile art. 335 alin. (1) din Codul penal, având denumirea marginală "Conducerea unui vehicul fără permis de conducere", stabilesc prin alin. (1) următoarele: "Conducerea pe drumurile publice a unui autovehicul ori a unui tramvai de către o persoană care nu posedă permis de conducere se pedepsește cu închisoarea de la unu la 5 ani".

24. Sub acest aspect, Curtea observă existența unei neconcordanțe între denumirea marginală a art. 335 din Codul penal, care face referire la noțiunea de "vehicul", și cuprinsul reglementării art. 335 alin. (1) din Codul penal care utilizează limitativ noțiunile de "autovehicul" și "tramvai", acesta din urmă reprezentând, potrivit art. 6 pct. 6 teza a doua din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002, un vehicul.

25. În același timp, Curtea reține că fapta de a conduce pe drumurile publice un tractor agricol sau forestier, de o persoană care nu posedă permis de conducere, prezintă pericol social ridicat de natură a aduce atingere unor valori sociale protejate prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002, care are drept scop tocmai asigurarea desfășurării fluente și în siguranță a circulației pe drumurile publice, precum și ocrotirea vieții, integrității corporale și a sănătății persoanelor participante la trafic sau aflate în zona drumului public, protecția drepturilor și intereselor legitime ale persoanelor respective, a proprietății publice și private, cât și a mediului, astfel cum rezultă din art. 1 alin. (2) al ordonanței.

26. Cu toate acestea, având în vedere că, potrivit art. 6 pct. 6 teza a doua din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002, tractorul agricol sau forestier nu este considerat "autovehicul", iar în cuprinsul art. 335 alin. (1) din Codul penal, soluția legislativă nu se referă și la tractoarele agricole sau forestiere, fapta de conducere a unui asemenea vehicul pe drumurile publice, fără a deține însă permis de conducere, nu se încadrează în ipoteza normativă prevăzută de art. 335 alin. (1) din Codul penal.

27. Curtea observă că această soluție juridică este confirmată de practica judecătorească în materie. Astfel, dispunând achitarea inculpaților pentru săvârșirea infracțiunii de conducere pe drumurile publice a unui autovehicul de către o persoană care nu posedă permis de conducere, infracțiune prevăzută de art. 335 alin. (1) din Codul penal, instanțele judecătorești au reținut, în esență, că nu există o corelare totală a dispozițiilor Codului penal cu cele ale Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 195/2002. Chiar dacă s-ar putea considera că trebuie să existe o valoare socială protejată, respectiv siguranța circulației pe drumurile publice, care poate fi lezată prin punerea în circulație pe drumurile publice a unui tractor agricol, cum din norma de incriminare nu se desprinde în mod expres că tractoarele agricole pot face obiectul infracțiunilor prevăzute la art. 334 - 335 din Codul penal, nu se poate reține, printr-o interpretare extensivă, că inculpații au săvârșit aceste infracțiuni (în acest sens sunt, spre exemplu, Decizia penală nr. 1.420/A din 22 octombrie 2015, pronunțată de Curtea de Apel București - Secția I penală, și Decizia penală nr. 15/A din 12 ianuarie 2016, Curtea de Apel București - Secția I penală).

28. Totodată, Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală a stabilit că, în interpretarea noțiunii de "autovehicul", prevăzută de art. 334 alin. (1) din Codul penal și art. 335 alin. (1) din Codul penal, raportat la art. 6 pct. 6 și pct. 30 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002, modificată și completată prin

Ordonanța Guvernului nr. 21/2014, conducerea pe drumurile publice a unui tractor agricol sau forestier neînmatriculat/neînregistrat potrivit legii sau de către o persoană care nu posedă permis de conducere nu întrunește condițiile de tipicitate ale infracțiunilor prevăzute de art. 334 alin. (1) din Codul penal, respectiv, de art. 335 alin. (1) din Codul penal (a se vedea Decizia nr. 11 din 12 aprilie 2017, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție în Dosarul nr. 347/1/2017, nepublicată în Monitorul Oficial al României, până la data redactării prezentei decizii).

29. În aceste condiții, Curtea constată că fapta de conducere pe drumurile publice a unui tractor agricol sau forestier, fără a deține permis de conducere, rămâne în afara oricărei sancțiuni penale. Această situație a intervenit ca urmare a redefinirii în legislație a noțiunii de "autovehicul" și excluderii exprese a "tractoarelor agricole și forestiere" din categoria autovehiculelor. Or, Directiva 2006/126/CE și Ordonanța Guvernului nr. 21/2014, prin care prevederile art. 4 alin. (4) din Directivă au fost transpuse în dreptul intern, nu au avut drept scop dezincriminarea unei asemenea fapte. De altfel, anterior modificărilor art. 6 pct. 6 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002, prin art. I pct. 1 din Ordonanța Guvernului nr. 21/2014, tractorul rutier era considerat autovehicul, astfel încât conducerea sa pe drumurile publice, fără a deține permis de conducere, constituia infracțiune.

30. De asemenea, având în vedere necorelarea celor două norme care au legătură cu soluționarea cauzei în care a fost invocată prezenta excepție de neconstituționalitate, respectiv art. 335 alin. (1) din Codul penal și art. 6 pct. 6 teza a doua din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002, Curtea constată existența un veritabil viciu de neconstituționalitate, care rezultă din omisiunea reglementării, în cuprinsul art. 335 alin. (1) din Codul penal, a tractoarelor agricole sau forestiere ca obiect material al infracțiunii de conducere a unui vehicul pe drumurile publice fără permis de conducere.

31. Curtea precizează că, în cazul art. 335 alin. (1) din Codul penal, nu ne aflăm în prezența unei simple opțiuni a legiutorului, expresie a prevederilor art. 73 alin. (3) lit. h) din Constituție, potrivit cărora "Prin lege organică se reglementează: (...) h) infracțiunile, pedepsele și regimul executării acestora", ci a unei omisiuni legislative cu relevanță constituțională, care atrage competența instanței de contencios constituțional de a proceda la corectarea acesteia pe calea controlului de constituționalitate.

32. Altfel, Curtea Constituțională a statuat în jurisprudența sa că, într-o atare situație, chiar dacă îmbracă forma unei omisiuni legislative, viciul de neconstituționalitate sesizat nu poate fi ignorat, deoarece o atare omisiune și imprecizia legislativă sunt cele care generează încălcarea normelor constituționale. Or, Curtea Constituțională, potrivit art. 142 din Legea fundamentală, este garantul supremației Constituției, ceea ce presupune, printre altele, verificarea conformității întregului drept cu Constituția (a se vedea, de exemplu, Decizia nr. 503 din 20 aprilie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 353 din 28 mai 2010, sau Decizia nr. 107 din 27 februarie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 318 din 30 aprilie 2014).

33. Sub acest aspect, Curtea reține, totodată, că, omisiunea includerii tractoarelor agricole și forestiere în ipoteza normativă a art. 335 alin. (1) din Codul penal echivalează cu dezincriminarea faptei de conducere a unui asemenea vehicul pe drumurile publice, fără a deține permis de conducere. Or, dacă asemenea fapte nu sunt descurajate prin mijloacele dreptului penal, are loc încălcarea valorilor fundamentale, ocrotite de Codul penal, precum statul de drept, în componentele sale referitoare la apărarea ordinii publice și a siguranței publice, drepturile și libertățile cetățenilor, respectarea Constituției și a legilor, care sunt consacrate prin art. 1 alin. (3) și (5) din Legea fundamentală printre valorile supreme.

34. Astfel, prevederile art. 1 alin. (3) din Constituție, potrivit cărora "România este stat de drept [...]", impun legiutorului obligația de a lua măsuri în vederea apărării ordinii și siguranței publice, prin adoptarea instrumentelor legale necesare în scopul prevenirii stării de pericol și a

fenomenului infracțional, cu excluderea oricăror reglementări de natură să ducă la încurajarea acestui fenomen.

35. În același timp, potrivit art. 1 alin. (5) din Legea fundamentală, respectarea Constituției este obligatorie, de unde rezultă că legiuitorul nu își poate exercita competența de incriminare și de dezincriminare a unor fapte antisociale decât cu respectarea normelor și principiilor consacrate prin Constituție. De altfel, Curtea Constituțională a statuat în jurisprudența sa (a se vedea Decizia Curții Constituționale nr. 62 din 18 ianuarie 2007, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 104 din 12 februarie 2007) că legiuitorul nu ar putea defini și stabili ca infracțiuni, fără ca prin aceasta să încalce Constituția, fapte în conținutul cărora ar intra elemente de discriminare. Tot astfel, legiuitorul nu poate proceda la eliminarea protecției juridice penale a valorilor cu statut constituțional. Libertatea de reglementare pe care o are Parlamentul în aceste cazuri se exercită prin reglementarea condițiilor de tragere la răspundere penală pentru faptele antisociale care aduc atingere valorilor prevăzute și garantate de Constituție.

36. Or, prin absența reglementării ca infracțiune a faptei de conducere a unui tractor agricol sau forestier pe drumurile publice, fără permis de conducere, legiuitorul a afectat protecția penală acordată unor valori sociale deosebit de importante, precum siguranța circulației pe drumurile publice, cu consecințe majore asupra vieții și integrității corporale a persoanelor, valori protejate prin art. 22 din Constituție.

37. De asemenea, Curtea reține că, în contradicție cu dispozițiile art. 16 din Constituție, soluția legislativă cuprinsă în art. 335 alin. (1) din Codul penal generează discriminări, fără a exista vreo motivare obiectivă și rațională care să le justifice. Potrivit jurisprudenței Curții Constituționale, încălcarea principiului egalității și nediscriminării există atunci când se aplică tratament diferențiat unor cazuri egale, fără să existe o motivare obiectivă și rezonabilă (a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 107 din 1 noiembrie 1995, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 85 din 26 aprilie 1996).

38. Aplicând aceste considerente în cauza de față, Curtea constată că este în afara oricărui argument juridic rațional și rezonabil ca o persoană care posedă permis de conducere, acordat pentru altă categorie decât tractoarele agricole sau forestiere, și care conduce un asemenea vehicul pe drumurile publice să poate avea calitatea de subiect activ al infracțiunii prevăzute de art. 335 alin. (2) din Codul penal, în timp ce o persoană care nu deține deloc permis de conducere și care conduce pe drumurile publice un tractor agricol sau forestier să nu fie sancționată penal. Nimic nu justifică apariția unei diferențieri între cele două categorii și aplicarea unui tratament privilegiat în cazul persoanelor care nu dețin permis de conducere. Tocmai de aceea, soluția pentru îndepărtarea stării de neconstituționalitate rezultată din aplicarea unui tratament juridic distinct între cele două categorii nu poate fi decât constatarea existenței unei inegalități, contrare prevederilor art. 16 alin. (1) din Constituție.

39. Pe cale de consecință, Curtea constată că deficiența de reglementare, cuprinsă în art. 335 alin. (1) din Codul penal, generează o stare de neconstituționalitate, în raport cu art. 1 alin. (3) și (5), art. 16 și art. 22 din Legea fundamentală, urmând să admită excepția de neconstituționalitate sub acest aspect.

40. Având în vedere prevederile art. 147 alin. (1) din Constituție, Curtea precizează faptul că revine legiuitorului obligația să pună de acord cu Legea fundamentală și cu prezenta decizie soluția legislativă cuprinsă în art. 335 alin. (1) din Codul penal, care nu incriminează fapta de conducere pe drumurile publice a unui tractor agricol sau forestier, de către o persoană care nu posedă permis de conducere.

41. În ceea ce privește invocarea în susținerea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor constituționale ale art. 53, Curtea constată că acestea nu au incidență în cauză, deoarece prin prevederile legale criticate în cauza de față nu s-a legiferat în sensul restrângerii exercițiului unor drepturi și libertăți fundamentale.

42. În final, referitor la invocarea dispozițiilor art. 124 privind înfăptuirea justiției și art. 131 privind rolul Ministerului Public, Curtea constată că acestea nu au relevanță pentru soluționarea excepției de neconstituționalitate.

43. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, al art. 1 - 3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
În numele legii
DECIDE:

1. Admite excepția de neconstituționalitate ridicată de reprezentantul Ministerului Public în Dosarul nr. 2.360/312/2015 (405/2016) al Curții de Apel București - Secția I penală și constată că soluția legislativă cuprinsă în art. 335 alin. (1) din Codul penal, care nu incriminează fapta de conducere pe drumurile publice a unui tractor agricol sau forestier, fără permis de conducere, este neconstituțională.

2. Respinge, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate ridicată de același autor în același dosar al aceleiași instanțe judecătorești și constată că prevederile art. 6 pct. 6 teza a doua din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 privind circulația pe drumurile publice sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Curții de Apel București - Secția I penală și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 4 aprilie 2017.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE
prof. univ. dr. VALER DORNEANU

Magistrat-asistent,
Simina Popescu-Marin